

УДК 657.1.012.1

КАЛІНЕСКУ Т В.

АДАПТАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ДО УМОВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Доведено необхідність впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) в практику діяльності вітчизняних підприємств та доцільність наведення адекватної формалізованої інформації згідно інтересів користувачів. Означено вплив реальної інформації на соціально-економічне становище у суспільстві і морально-психологічний стан його громадян. Запропоновано заходи щодо прискорення введення МСФЗ та продуціювання нових знань, що обумовлюють соціально-економічний прогрес у країні, напрями подальших досліджень з перетворення оточуючої дійсності в інтереси суспільства.

Ключові слова: МСФЗ, вимоги користувачів інформації, інформаційне суспільство, євроінтеграція, соціально-економічний прогрес.

Постановка проблеми. Сучасні умови господарювання висуваються до суб'єктів господарювання у регіонах вимоги щодо максимального її наближення до міжнародних соціальних стандартів, з метою відповідності умовам євроінтеграції, посилення контролю за повнотою отримання доходів, економією витрат та формуванням прибутку (збитку). Наразі заклики щодо прийняття глобальних стандартів звітності лунають все частіше [1, с. 202], виходячи з того, що прозора фінансова звітність забезпечує зміцнення бюджету держави, сприяє інвестиційній привабливості, діловій активності підприємств у виробничій і фінансовій сферах, що в кінцевому підсумку відбивається на поліпшенні соціально-економічного стану регіонів, благополуччі українського суспільства і конкретної людини. Не врахування вимог часу, відсутність достовірної, адекватної інформації [2, с. 353, 354] щодо усіх намагань уряду довести свою прихильність до євроінтеграційного руху, приводить лише до розчарування населення, не сприйняттю реформ, регіональних трансформацій, що проводиться в країні. Так за останніми опитуваннями населення щодо тих соціально-економічних наслідків, що залишив по собі 2016 рік [3, с. 3] постає така картина:

майже $\frac{3}{4}$ населення сьогодні вважають, що Україна зайшла у безвихідь і рухається у неправильному напрямі розвитку;

85% громадян вважають, що вони живуть сьогодні набагато гірше, ніж три роки тому: все нижче доходи, купівельна спроможність, погіршення пенсійного і соціального забезпечення, зменшення можливостей

для працевлаштування, розгул бандитизму, високі комунальні тарифи та стрімке їх зростання на фоні низької платоспроможності населення та виникнення загрози загублення житла через комунальну заборгованість;

74% людей вважають, що теперішня влада не зацікавлена у зупиненні конфлікту на Донбасі, бо більшість з урядовців наживаються на контрабанді в зоні АТО, а зазначені масштаби корупції тільки збільшують і без того великі доходи усіх, хто має відношення до військового постачання; згідно результатам досліджень Transparency International за рівнем розповсюдження корупції Україна займає останнє (найгірше) місце серед країн Європи і Центральної Азії. А 86% громадян вважають, що з корупцією в Україні борються погано.

Задля зміни суцільної думки слід докорінно змінювати джерела отримання прозорості, достовірної інформації населенням, систему обліку та звітності в країні згідно до євроінтеграційних вимог та викликів. Саме стандартизована фінансова звітність повинна надавати інформацію про суспільно-корисну діяльність підприємства, яка може бути виміряна з позицій ролі підприємства в оточуючому соціально-економічному середовищі; бути корисною для інвесторів і кредиторів з метою прогнозування, порівняння й оцінювання споріднених обсягів виробництва, грошових потоків та орієнтування на розкриття усіх можливостей підприємства.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Розглядом та вирішенням проблемних питань, пов'язаних із гармонізацією національної фінансової звітності з міжнарод-

ними стандартами досліджено у працях М. В. Корягіна [4], В. Ю. Світличної, С. М. Малик [5], Г. А. Семенова, О. М. Панченко, Л. А. Птициної [6], О. М. Яворської [7]. Особливості складання звітності вітчизняних підприємств всебічно висвітлили у працях Ф. Ф. Бутинця [8], С. В. Івахненкова [9], Г. Г. Кірейцева, І. В. Мельниченко [10] та інших [11, с. 82 – 86].

Однак, окремі особливості складання фінансової звітності, у зв'язку з частими змінами у законодавстві, залишаються нерозкритими, особливо ті, що характеризують соціальну відповідальність підприємств, забезпечують гармонізацію звітності вітчизняних підприємств до умов сприйняття їх іноземними інвесторами.

Тому метою даної статті є обґрунтування теоретичних і методичних положень щодо удосконалення методики складання фінансової звітності та формування умов у національному й регіональних економічних середовищах щодо сприйняття вимог їх застосування МСФЗ [12].

Виклад основного матеріалу дослідження. Можна з певністю стверджувати,

що у сучасній світовій економіці не існує країн з однаковими системами обліку [1, с. 203], тому що мають свою регуляторну систему бухгалтерського обліку, що відповідає законодавчим актам та рівню розвитку фінансового ринку в країні. Окрім того, на організацію системи бухгалтерського обліку впливають різні фактори, до яких можна віднести ступінь економічного розвитку країни, рівень інфляції, особливості розвитку правової системи, переважні джерела фінансування суб'єктів господарювання, що породжують й різні вимоги до фінансової та загально доступної соціально-економічної інформації, а саме: достовірності, уніфікованості, системності, несуперечливості і таке інше.

Метою складання будь-якої фінансової звітності є забезпечення інформаційних потреб широкого кола користувачів, котрі, виходячи з реально висвітленого стану суб'єкта господарювання, можуть приймати правильні соціально-економічних рішення (табл. 1).

Т а б л и ц я 1

Вимоги, що висуваються до фінансової звітності

Користувачі звітності	Інформаційні потреби
Інвестори, власники	Придбання, продаж та володіння цінними паперами. Участь у капіталі підприємства. Оцінка якості управління та ділової активності та іміджу підприємства на вітчизняному та міжнародному (європейському) ринках.
Керівництво підприємством	Можливість приймати правильні рішення щодо регулювання діяльності підприємства, залучення широкого кола інвесторів, підвищення доходів, соціально-економічної ефективності розвитку
Банки, постачальники та інші кредитори	Забезпечення зобов'язань підприємства. Оцінка здатності своєчасно виконувати зобов'язання
Замовники	Оцінка здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання, відповідність визначеній активності та спроможності підприємства.
Працівники підприємства	Оцінка здатності підприємства забезпечувати стабільне соціально-економічне становище на підприємстві. Виконувати свої зобов'язання перед працівниками. Соціальна відповідальність підприємства.

Джерело: складено автором з урахуванням [14, с. 389]

Хоча з роками економіка більшості країн стає дедалі абстрактнішою і відірваною від реального світу, бо економісти світу здебільшого вивчають не те, як працює реальна економічна система, а будують свої теорії за принципом – що треба зробити, якби поставити себе на це місце, яке є проблемним, не виходячи із свого кабінету [13, с. 26]. Проте активні інтеграційні економічні процеси вимагають більше уваги приділяти питанням складання прозорості і достовірної фінансової звітності суб'єктами господарю-

вання, яка б задовольняла вимоги закордонних бізнес-партнерів і містила правдиву, зрозумілу, достовірну та доступну інформацію.

Аналіз використання МСФЗ показує, що вони обов'язкові для всіх суб'єктів господарської діяльності – в 91 країні світу, дозволені до застосування поряд з національними стандартами – у 25 країнах [15]. Але такий рекомендаційний характер використання МСФЗ поряд з національними положеннями бухгалтерського обліку (у тому чи-

слі в Україні) не зобов'язують суб'єкти господарювання їх повноцінно застосовувати й адаптувати. Бо наразі не існує іншої інформації, завдяки якій можна з'ясувати чим володіють суб'єкти, перевірити їх реальне місцезнаходження, змусити їх заплатити борг, перетворити ресурси на гроші, поділити власність на частки, порівняти різні активи між собою. Дослідження сучасних економістів світу доводять, що в більшості країн подібна фінансова інформація – нестандартизована, а норми, які регламентують подачу цієї інформації відрізняються не просто в різних регіонах, а навіть «на різних вулицях». Тому життя майже 80% населення пострадянських країн відрізняється не тільки від розвинених, але і від життя вестернізованих еліт цих країн. І воно так само різке, як життя білих й чорних за апартеїду в Південно-Африканській Республіці [13, с. 26]. Хоча попри очевидну бідність, навіть найбідніші країни мають набагато більше майна, ніж можна собі уявити. Проблема складається в тому, що їхня власність не представлена у той спосіб, який створює додаткову вартість. Більш того, можна знайти будь-яку діяльність, що проходить поза всякою звітністю, починаючи від виробництва комп'ютерних деталей і програм до реактивних винищувачів на експорт [13, с. 36 - 38]. Тому однозначним реальним вибором для урядів таких країн є інтегрування усіх ресурсів та їх упорядкування у прозорі легальні рамки, бо більшість потенційних активів сховані, доступного капіталу мало, а регіональна економіка – обмежена й млява. Адже нерозкритий, незафіксований характер різних активів залишає необмежений простір для виникнення непорозумінь, плутанини та анулювання різних угод як на державному, регіональному, так і на міжнародному рівнях. Саме доступний, відкритий спосіб розкриття інформації й пропонується зробити згідно МСФЗ.

Щоб організувати суспільство (суб'єкти господарювання) надавати таку формалізовану інформацію треба створювати відповідне «культурне середовище» [13, с. 197-199] та закласти необхідні етичні, правові норми, притаманні усьому людству, а не тільки успадкованим ціннісним символам прийдешніх поколінь [16]. Відкритість, доступність, легальність інформації, що спирається на адекватні суспільні закони (положення, резолюції, стандарти) про власність, фінансові активи і таке інше – дає переваги

для будь-якої культури загалом, бо спирається на довірі між людьми різних культур, здешевлюють спільні дії щодо створення соціально-економічного простору для взаємовигідної діяльності.

Сучасний етап адаптації фінансової звітності більшості підприємств України до вимог МСФЗ ставить нові завдання щодо формування інформації: необхідно більш суттєве розкриття інформації щодо функціонування різних сегментів бізнесу; сум невикористаних кредитних коштів; цінних паперів, що знаходяться у вільному обігу; поточного фінансового стану і т.п.. Саме така інформація лежить в основі даних про реальну, справедливу (ринкову) вартість активів і зобов'язань та викликає цікавість у іноземних інвесторів. Проте формування виваженої політики оцінки активів і пасивів є найбільш трудомістким завданням при переході до МСФЗ. Окрім того, виходячи з того, що національна система бухгалтерського обліку увібрала в себе майже всі узагальнюючі моделі бухгалтерського обліку і підготовки звітності (континентальну, південно-американську, ісламську, інтернаціональну), але більше зорієнтована на консервативний підхід до облікової політики, потреби державних органів, виконання податкової політики та жорсткий законодавчий регламент розкриття усієї фінансової інформації [1, с. 204 - 205].

Попри все, що Україна намагається відповідати усім вимогам євроінтеграційного процесу, але для формування й висвітлення у фінансової звітності інструментів, що є ефективними механізмами соціально-економічного розвитку національної економіки, мають бути вирішені такі проблемні питання:

приведення у відповідність загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку до МСФЗ із встановленням регламенту їх застосування;

створення надійної системи управління та моніторингу щодо складання фінансових звітів за міжнародними стандартами;

запровадження загальнообов'язкових інструкцій (положень) щодо переходу підприємств України на підготовку фінансової звітності згідно МСФЗ.

Саме таке однозначне розуміння фінансової звітності дозволить підсилити довіру іноземних інвесторів до показників розвитку національної економіки, об'єктивно

сприймати та ухвалювати обґрунтовані соціально-економічні рішення.

Слід розуміти й той факт, що чим швидше суб'єкти господарювання пристосуються й адаптуються до вимог МСФЗ, тим скоріше визначиться роль і місце країни у нових умовах розвитку світового співтовариства. Бо МСФЗ – розширюють обрії для розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, високотехнологічних сфер економіки, подолання проблем у багатьох сферах життєдіяльності українського суспільства, сталого розвитку окремих регіонів та особистості загалом. До цього слід додати, ще й можливості, завдяки такій інформації, стимулювати розвиток регіональної громади щодо використання різного роду прихованих потенціалів, забезпечення самодостатності регіону та пошук альтернативних джерел зниження дотаційного тиску на Державний бюджет. Саме така достовірність, доступність, обґрунтованість означеної з вимогами МСФЗ інформації, що задовольнить інтереси усіх користувачів (див. табл. 1) дозволить розробити стратегічні заходи щодо структурно-територіальної організації регіонального виробництва на засадах тих суспільних викликів, що потребують певних трансформацій в регіонах України.

Висновки та напрями подальших досліджень. Процес застосування МСФЗ повинен бути поступовим та цілеспрямованим. Безумовно, він має привести до трансформації економіки регіонів. Окрім того, він буде стимулювати появу нових досліджень, пов'язаних з розвитком соціально-демократичних засад ведення українського бізнесу, що варто для подальшого вивчення, адаптування й розповсюдження позитивного досвіду на теренах України.

Будь-яка невпевненість знижується, а добра поінформованість населення (потрібні знання про те, що відбувається по сусідству [17, с. 413, 414]) підтримується освітньою культурою, витрати на яку збільшено у державному бюджеті 2017 року на 23% у порівнянні з поточним [18]. Проте витрати на підтримку вищих власних структур, а саме Кабміну – будуть підвищені на 130%, адміністрації президента – на 63%, а народним депутатам – на 20%. Таке порівняння зі статистикою, що наведена на початку статті, не надає оптимістичного настрою ні дослідникам, хто займається питаннями інформаційності суспільства, ні населенню, яке сприймає такі

дані вже заздалегідь у негативно-психологічному стані. Бо не обов'язково, щоб усі були проінформовані, але найважливіше - щоб інформація не містила системних упереджень. Тому напрями подальших досліджень будуть спрямовані на розробку теоретико-методологічного підґрунтя для вирішення питань щодо наукового обґрунтування особливостей сучасних соціально-економічних процесів, усвідомлення необхідності нових підходів до власного розвитку, розв'язання стратегічних державних питань, систематизуючи, уніфікуючи проблеми та способи їх подолання у різних регіонах країни. Проте головний акцент буде зроблений на практичних способах:

а) адекватного інформаційного відтворення тих явищ, що перетворюють оточуючу дійсність в інтересах суспільства;

б) продуціюванню нових знань, які обумовлюють соціально-економічних прогрес;

в) запровадження нових інформаційно-комунікаційних технологій, у тому числі тих, що прискорюють перехід до МСФЗ, що дозволяють вирішувати соціально-економічні проблеми людства, держави, регіонів, громадян.

Література

1. Ефективність управління в процесі реформування: макро- та мікроекономічні аспекти: Колективна монографія / За наук. ред. проф.Родіонової І. Ф. – К.:ВНЗ «Університет економіки і права «Крок», 2012. – 364 с.

2. Розвиток інформаційного суспільства: колективна монографія в 10-ти томах / Том 9. Правові та соціально-психологічні виміри новітнього інформаційного суспільства. – К.:ВНЗ «Університет економіки і права «Крок», 2015. – 424 с.

3. Итоги года в зеркале общественного мнения // Наша газета. 2016. – №22(39), 28 декабря. – С. 3

4. *Корягін М. В.* Проблеми трансформації фінансової звітності відповідно до вимог МСФЗ /М.В. Корягін. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua>.

5. *Світлична В. Ю.* Гармонізація національної фінансової звітності з міжнародними стандартами / В. Ю. Світлична, С. М.

Малик. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/portal>.

6. Семенов Г. А. Гармонізація обліку та фінансової звітності промислового підприємства щодо міжнародних стандартів / Г. А. Семенов, О. М. Панченко, Л. А. Птицина. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/dtr/ep/2009_1/files/Econ_01_2009_Semenov_ta_inshi.pdf.

7. Яворська О. М. Необхідність переходу України на міжнародні стандарти фінансової звітності / О. М. Яворська. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlts/20_9/176_Kartuzowa_NV_20_9.

8. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік та фінансова звітність в Україні. – К.: Знання, 2008. – 546 с.

9. Івахненко С. П. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: потенційні переваги і реальні проблеми / С. П. Івахненко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – № 2. – 245 с.

10. Кірейцев Г. Г. Обліково-аналітичне забезпечення управління виробництвом продукції виноградарства: монографія / Г. Г. Кірейцев, І. В. Мельниченко; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – К.: ННЦ "Ін-т аграр. економіки", 2013. – 231 с.

11. Обліково-аналітичне забезпечення розвитку підприємства в антикризових умовах управління: Колективна монографія / За ред канд. екон. наук Гадзевича О. І. – Луцьк Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки, 204 с.

12. Про застосування міжнародних стандартів бухгалтерського обліку: Резолюція Європейського Парламенту від 19.07.2002 р. №1606/2002.

13. Де Сото Е. Загадка капіталу. Чому капіталізм перемагає лише на Заході і ніде більше / Ернандо де Сото: пер. з англ. М. Климчук. – К.: Ніка-Центр, 2012. – 223 с.

14. Теорія бухгалтерського обліку: [монографія] / [М. Добія, Ш. Сандер, Р. Матезіч та ін.]; за ред. Л.В. Нападовської. – К.: Київ. нац. торг.-екоп. ун-т, 2011. – 735 с.

15. Впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності: краща світова практика, українські реалії та досвід країн СНД. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nabu.com.ua/pdf>

16. Калінеску Т. В. Символи оподаткування людської економіки / Т. В. Калінеску // Часопис економічних реформ. Науково-виробничий журнал. – 2012. – № 2(6). – С. 24 – 28.

17. Марглін Стівен А. Економіка: гнітюча наука. Як економічний спосіб мислення розхитує засади спільноти / Стівен А. Марглін. – К.: Темпора, 2012. – 520 с.

18. Трати на Кабмін виростуть на 130% // Наша газета. 2016. – №22(39), 28 декабрия. – С. 2.

References

1. Efficiency of management in the process of reformation: macro- and microeconomic aspects: monograph (2012). Rodionova I.F. (Ed.). – K.: HEE "University of Economy and Right "Step", 364.

2. Volume 9. Legal and social-psychological measuring of the newest informative society (2015). In Development of informative society: monograph in 10 volumes. – K.: HEE "University of Economy and Right "Step", 424/

3. Results of year in the mirror of public opinion (2016). Our newspaper, 22(39), December, 28, 3.

4. Koryagin, M. V. (2012). Problems of transformation the financial reporting in accordance with the requirements of ISFR. Retrieved from http://archive.nbuv.gov.ua/portal/2012_33/Koryagin.pdf.

5. Svitlychna, V.J. & Malik, S.M. (2011). Harmonization of the national financial reporting with the international standards. Retrieved from http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/kgm_econ/2011_100/234-241.

6. Semenov, G. A. & Panchenko, O. M. & Ptycyna, L. A. (2009). Harmonization of account and financial reporting of industrial enterprise in relation to the international standards. Retrieved from http://archive.nbuv.gov.ua/portal/oc_gum/of.

7. Yavorska, O. M. (2009). Necessity of transition the Ukraine on the international standards of the financial reporting. Retrieved from http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlts/20_9/176_Kartuzowa_NV.

8. Butynec, F. F. (2008). A financial record-keeping and financial reporting are in Ukraine. – K.: Knowledge, 546.

9. *Ivakhnenko, S. P.* (2011). Information technologies in organization of record-keeping and audit: potential advantages and real problems. *Record-keeping and audit*, 2, 245.

10. *Kireicev, G. G. & Melnichenko, I. V.* (2013). Registration-analytical providing of management the production of vineculture: monograph. K.: REC "Institute of agricultures economies", 231.

11. Registration-analytical providing of development of enterprise in the antycrises terms of management: the Collective monograph. Gadzevych O.S. (Ed.). Lutsk: East European National University after name Lesia Ukrainka, 204.

12. About application of international standards the record-keeping: Resolution of European Parliament from 19.07.2002 №1606/2002.

13. *De Soto, Hernando.* (2012). The mystery of capital. Why a capitalism wins only in

the West and fails everywhere Else. K.: Nika-center, 223.

14. *Dobii, M. & Sander, Sh. & Matezich, R. & others* (2011). Theory of record-keeping: monograph. K.: Kyiv National Trade and Economic University, 735.

15. Introduction of international standards the financial reporting: the best world practice, Ukrainian realities and experience the countries of UIC. Retrieved from <http://www.nabu.com.ua/Analitics/MSFO.pdf>

16. *Calinescu, T. V.*(2012). Symbols of taxation a human economy. *Time Description of Economic Reforms*, 2, 24 - 28.

17. *Marglin, Stephen A.* (2012). Economy: The Dismal Science. How thinking Loke Economist Undermines Community. K: Tempora, 520.

18. Spending on Cabinet of Ministers will grow on 130%. Our newspaper, 22(39), December, 28, 2.

Калинеску Т.В.

Адаптация международных стандартов финансовой отчетности к условиям функционирования отечественных предприятий

Обоснована необходимость внедрения международных стандартов финансовой отчетности (МСФО) в практику деятельности отечественных предприятий и целесообразность предоставления адекватной формализованной информации в соответствии с интересами пользователей. Определено влияние реальной информации на социально-экономическое состояние в обществе и нравственно-психологическое состояние его граждан. Предложены мероприятия по ускорению введения МСФО та продуцированию новых знаний, которые обуславливают социально-экономический прогресс их знаний, в стране, направления дальней исследований по преобразованию окружающей действительности в интересах общества.

Ключевые слова: МСФО, требования пользователей информации, информационное общество, евроинтеграция, социально-экономический прогресс.

Calinescu T.

Adaptation of International Standards of Financial Reporting to conditions of operation the national enterprises

It is argument the necessity of introduction the International Standards of the Financial Reporting (ISFR) for practices of activity the national enterprises and expediency of aiming of the adequate formalized information in obedience to interests of users. It is marked the influence of the real information on socio-economic position in society and morally-psychological condition of its citizens. Measures are offered in relation to the acceleration of introduction of ISFR and to produce of new knowledge which stipulates socio-economic progress in a country, directions of further researches from converting of surrounding reality into interests of society.

Keywords: ISFR, requirements of users of information, informative society, eurointegration, socio-economic progress.

Рецензент: Покатаєва О. В. – доктор економічних наук, доктор юридичних наук, професор, Перший проректор Класичного приватного університету, м. Запоріжжя, Україна.

Reviewer: Pokataeva O. – Professor, Ph.D. in Economics, Ph.D. in Legals, First vice-rector the Classic Private University, Zaporizhzhya, Ukraine.

e-mail: olga.ogarenko@zhu.edu.ua

Стаття подана 28.12.2016 р.

УДК 332.1.001.76